ШТА ДЕТЕТУ ТРЕБА ДА РАСТЕ ДО НЕБА!?

Дечија недеља
од 3. до 9. октобра 2022.

Илустровао: Душан Павлић

МИНИСТАРСТВО ЗА БРИГУ О ПОРОДИЦИ И ДЕМОГРАФИЈУ

ДН дечија недеља

ПРИЈАТЕЉИ ДЕЦЕ СРБИЈЕ

ПРОГРАМ АКТИВНОСТИ
ЗА ВРЕМЕ ТРАЈАЊА
ДЕЧИЈЕ НЕДЕЉЕ
од 3. до 9. октобра 2022. године

Да би деца живела у подстицајном и сигурном окружењу у коме могу да остваре максимум својих потенцијала, у атмосфери пуног поштовања дечијих права, неопходно је да сви друштвени актери раде заједно на подршци породици и родитељству, укључујући алтернативне облике, чиме се обезбеђује достојанствен живот и подстицај породици и деци која у њој одрастају.

Стога ће ове године, Дечија недеља бити обележена под слоганом:

ШТА ДЕТЕТУ ТРЕБА ДА РАСТЕ ДО НЕБА!?

Дечија недеља је најрадоснија седмица у години јер се у њој реализује *Дечија недеља* – највећа национална манифестација за децу. Одржава се сваког октобра у циљу уједињења свих релевантних друштвених актера ради континуираног побољшања положаја детета у Републици Србији.

Једна од највећих вредности *Дечије недеље* јесте пуно учешће деце у свим програмима који је прате и у којима деца имају прилику да искажу своје ставове, мишљења, укажу на проблеме, као и да покажу своја знања, таленте и вештине. Подстицањем пуног учешћа деце у друштвени живот, сензибилише се јавност о потреби пружања једнаких шанси за свако дете. Остваривање њиховог пуног потенцијала у складу са годинама живота и зрелошћу, важан је део одрастања.

Дечија недеља се одржава под покровитељством Министарства за бригу о породици и демографију, а препознају је и обележавају све релевантне институције образовања и културе, социјалне и здравствене заштите. Симбол је успешне сарадње државе, цивилних и струковних организација, привреде, као и угледних појединаца посвећених деци у заштити дечијих права.

Дечија недеља има изузетно дугу и успешну традицију – на овим просторима се обележава од 1934. године, од 1987. године је на предлог организације Пријатељи деце Србије уведена у Закон о друштвеној бризи о деци. Од 2018. године се налази у Закону о финансијској подршци породица са децом, а своју мисију увек изнова прилагођава актуелним потребама деце и младих - указујући на стварни положај детета и младих у друштву и важна питања у овој области, скрећући пажњу на дете као носиоца права да одраста у што бољим условима, како у породици, тако у локалној заједници и друштву у целини.

Избором најактуелнијих тема Дечија недеља континуирано доприноси даљем развоју савременог националног система за промоцију и заштиту дечијих права. Она подстиче унапређење положаја детета у нашем друштву кроз

даљи развој свих услова, и пружање финансијске, социјалне, здравствене, културне и образовне подршке за остварење ових циљева. Она је и прилика да се укаже на постигнуте резултате, али и на изазове у области промоције и заштите дечјих права у Републици Србији.

Брига о деци постиже се и бригом о родитељству, укључујући алтернативне облике и омогућава се кроз програме интегрисаних услуга подршке родитељству и раном развоју деце у области здравства, образовања и социјалне заштите. Ове услуге је потребно константно унапређивати, у корист побољшања положаја сваког детета у нашем друштву. Дечија недеља, као највећа национална манифестација за заштиту и промоцију дечјих права идеална је прилика да се говори о резултатима као и изазовима у овој области.

Циљеви *Дечије недеље* су:

- скретање пажње најшире јавности на права и потребе деце;
- указивање на одговорност коју породица, школа, држава и њене институције имају у заштити деце, и остваривању њихових права;
- презентација до сада постигнутих резултата;
- указивање на примере добре праксе и проблеме у остваривању права деце;
- подстицање интерсекторске сарадње у стварању услова за поштовање права, и оптимални развој сваког детета;
- промоција активног учешћа деце у доношењу одлука које се њих тичу;
- покретање иницијатива и нових акција које доприносе побољшању положаја деце у Републици Србији, и остваривању њихових права.

Програмске активности, циљеви и теме *Дечије недеље* почивају на релевантним међународним и националним документима и прописима, као и задацима у процесу придруживања Европској унији. *Дечија недеља* се реализује у свим срединама, на републичком и локалном нивоу, уз пуно учешће деце и младих.

Конвенција о правима детета Уједињених нација (УН) је основни документ за планирање и реализацију активности у току *Дечије недеље*. Усвојена је 1989, а ступила на снагу 1990. године. Генерална скупштине УН 2002. године, усвојила је и завршни документ „Свет по мери деце", који је дао јасне смернице за признавање, заштиту и промовисање права детета, као и развој услова за за њихово остваривање и заштиту. Породичним законом у национални правни оквир уграђени су главни принципи Конвенције, и то: право на живот, опстанак и развој, најбољи интерес детета, право на партиципацију и право на недискриминацију.

Савет за права детета, као једно од саветодавних тела Владе, активан је од 2002. године. Општи протокол за заштиту деце од злостављања и занемаривања Влада је донела 2005. године. Уследили су документи који доприносе социјалној и образовној инклузији све деце, унапређују доступност и квалитет образовања, уз посебну пажњу усмереној ка деци из осетљивих група. Одбор за права детета као посебно радно тело Народне скупштине РС делује од 2012. године. У 2018. години почео је да се примењује нови Закон о финансијској под-

ршци породица са децом. У 2020. години усвојена је Стратегија за превенцију и заштиту деце од насиља од 2020. до 2023. са припадајућим Акционим планом. Почетком 2022. године Влада РС усвојила је нови Општи протокол за заштиту деце од насиља, који је такође механизам заштите деце од насиља.

Неопходно је хитно приступити изради нове националне стратегије у области права детета, јер је Национални план акције за децу престао да важи 2015. године, а усвајање Закона о правима детета и Заштитнику права детета, донело би усаглашавање постојећих законских текстова са ратификованим међународним уговорима и обезбедило би независни механизам за промовисање, унапређивање, контролу и координацију остваривања права детета у Србији. И ове године *Дечија недеља* ће промовисати важност примене свих постојећих механизама за квалитетно и здраво одрастање деце у различитим околностима, као и рада на недостајућој легислативи у овој области.

Програм активности за време трајања *Дечије недеље* у 2022. години Министарство за бригу о породици и демографију реализује у сарадњи са организацијом Пријатељи деце Србије и мрежом организација Пријатеља деце на територији целе Републике Србије, уз подршку свих осталих друштвених актера у овој области.

Програм и промотивни материјал *Дечије недеље* доставља се министарствима, школама и предшколским установама, као и градоначелницима и председницима општина у Србији, уз позив да у складу са Римском декларацијом *Градоначелници заштитници деце,* у својим заједницама допринесу разноликости и богатству садржаја, као и општој видљивости ефеката *Дечије недеље*.

ПРОГРАМ:

1. <u>ОТВАРАЊЕ ДЕЧИЈЕ НЕДЕЉЕ</u>
Јавна и медијска промоција *Дечије недеље*

1.1.1 **Намера: Представљање садржаја и циљева Програма активности *Дечије недеље,* медијска кампања, презентација визуелног идентитета. Упознавање јавности са најважнијим телима и документима који доприносе развоју националног система бриге о деци, остваривању права детета и бољој партиципацији деце и младих.** Ове године ће *Дечија недеља* бити обележена подршком развоју сваког детета у породици, укључујући алтернативне облике, чиме се обезбеђује достојанствен живот и подстицај, како родитељима/старатељима, тако и деци. Пријатељи деце Србије доделиће и традиционално годишње **Признање за доброчинство деци „Маслачак".**

1.1.2. **Организатори:** Министарство за бригу о породици и демографију и Пријатељи деце Србије.

1.1.3. **Облик рада:** Јавна и медијска промоција.

1.1.4. **Учесници:** Представници/це Владе Републике Србије, Одбора за права детета Народне Скупштине РС, Заштитника грађана, УНИЦЕФ-а, Пријатеља деце Србије, Мреже организација за децу Србије, медија, наставника, васпитача и родитеља.

1.1.5. **Дан и место:** Понедељак, 3. октобар, Палата Србија

1.1.6. **Алтернативни предлог реализације активности у случају забране, односно ограничења окупљања у складу са препорукама Кризног штаба и одлукама Владе везаним за спречавање и сузбијање заразне болести КОВИД-19:** Отварање *Дечије недеље* ће се одржати у обиму и уз све пратеће актуелне мере које ће бити на снази, уз могућност онлине јавне и медијска промоција *Дечије недеље* уз учешће наведених актера.

Активности на локалном нивоу: Различити видови јавне и медијске промоције *Дечије недеље,* визуелног идентитета, програми и активности који подржавају централну кампању, конференције за штампу, округли столови, дебате, тематске емисије у локалним медијима. **Алтернативни предлог реализације:** У случају забране, односно ограничења окупљања у складу са препорукама Кризног штаба и одлукама Владе везаним за спречавање и сузбијање заразне болести COVID-19, локални организатори ће поштовати све актуелне мере, а у складу са тачком 1.1.6.

2. СЕДНИЦА УЧЕНИЧКИХ ПАРЛАМЕНАТА

Скуп представника ученичких парламената из двадесет општина у Србији

2.1.1. **Намера:** Национална седница ученичких парламената традиционално обезбеђује и промовише партиципацију деце у друштвеном животу, а овај догађај је посвећен средњошколцима. Кроз сусрет ученика/ца средњих школа у Србији, укључујући оне из специјалних школа и са институционалног смештаја, подстиче се слободно формирање и изражавање мишљења о свим питањима која их се тичу. Седница ће се одржати под називом **„Моје је право да живим здраво – Допринос деце и младих у заштити животне средине“, а тема је произашла као резултат ставова и потреба деце учесника прошлогодишње Седнице ученичких парламената у току Дечије недеље. Уз подршку стручњака/киња из ове области размишљаће и дебатовати о важности партиципације деце у заштити животне средине и одрживог развоја и њиховог позитивног утицаја на родитеље и друштво у целини у овој области.** Педесет средњошколаца из двадесет градова и општина, кроз дебату ће дискутовати, а нова знања

и искуства пренеће вршњацима/кињама у локалним заједницама. Учесници/це ће о скупу сачинити белешке и препоруке. Скуп се организује као право скупштинско заседање, са правилима скупштинске процедуре (радно председништво, утврђени дневни ред, излагања ограничена на пет минута и усвојене препоруке, доступне јавности). У циљу пуне партиципације, скуп ће и модерирати деца.

2.1.2. **Организатор:** Министарство за бригу о породици и демографију и Пријатељи деце Србије.

2.1.3. **Учесници:** Представници/це ђачких парламената Србије, Унија средњошколаца Србије, народни посланици, представници/це ресорних министарстава, стручњаци/киње из области права детета, наставничких удружења, удружења грађана, медији...

2.1.4. **Облик рада:** Интерактивна седница.

2.1.5. **Дан и место:** Уторак, 4. октобар, Народна скупштина Републике Србије

2.1.6. **Алтернативни предлог реализације:** Одржаће се онлине седница у потпуно истом садржају и обиму (интерактивна онлине седница), биће изведене препоруке за јавност, а учесници ће затим пренети препоруке онлине методологијом својим вршњацима на локалу. У случају алтернативне реализације материјал за рад биће упућен електронски свим учесницима пре седнице, а модерирање седницом преузеће Пријатељи деце Србије.

Активности на локалном нивоу: Округли столови - сусрети чланова ученичког парламента на тему вршњачке подршке у кризним ситуацијама. **Алтернативни предлог реализације:** Све предвиђене активности прилагодиће се онлине реализацији у складу са тачком **2.1.6.**

3. ОТВОРЕНО О ДЕЧЈИМ ПРАВИМА

Јавна дебата: **„Шта детету треба да расте до неба!? – Подршка породици за подстицајно родитељство у раном развоју деце“**

3.1.1. **Намера:** Овај догађај у оквиру *Дечије недеље* је симбол директног повезивања свих релевантних актера у области остваривања дечјих права. У циљу боље медијске пропраћености *Дечије недеље* и дечијих права уопште, као и отварања јавне дискусије између грађана и доносилаца одлука, као и представника медија и цивилног друштва, трећег дана *Дечије недеље* одржаће се јавна дебата: **„Шта детету треба да расте до неба!? – Подршка породици за подстицајно родитељство у раном развоју деце“.** Присутни учесници представиће значај ове теме, као и улагања у рани развој деце, као најуспешнији механизам подршке малом детету за даљи развој. Такође,

представиће примере добре праксе како јавних институција, тако и организација цивилног друштва и других важних актера. Учешће ће узети и студенти ресорних факултета као будући пружаоци подршке. Сви присутни имаће прилику да поставе питања и искажу своје мишљење и ставове. Препоруке са скупа биће дефинисане и подељене са јавношћу.

3.1.2. **Организатор:** Министарство за бригу о породици и демографију и Пријатељи деце Србије.

3.1.3. **Облик рада:** Јавна дебата

3.1.4. **Учесници:** Представници Владе РС, УНИЦЕФ-а, стручњаци у области права детета, Мреже организација за децу Србије (МОДС) и организација цивилног друштва, Пријатеља деце Србије, студенти ресорних факултета, представници медија.

3.1.5. **Дан и место:** Среда, 5. октобар, Медија центар

3.1.6. **Алтернативни предлог реализације:** У програмом предвиђено време одржаће се онлине јавна дебата у потпуно истом садржају и обиму, биће изведене препоруке за јавност, а снимак јавне дебате биће доступан на свим јавним каналима Пријатеља деце Србије и подељен са стручном јавношћу.

Активности на локалном нивоу: Посете деце градоначелнику/председнику општине, и/или локалним службама за бригу о деци; пријем, представљање, разговор, питања, предлози, размена знања и искустава. **Алтернативни предлог реализације:** Све предвиђене активности прилагодиће се онлине реализацији у складу са тачком **3.1.6.**

4. ДОДЕЛА ГОДИШЊИХ НАГРАДА: „НЕВЕН“ И „ДОБРА ИГРАЧКА“

Књижевна награда „Невен“

4.1.1. **Намера: Подстицање стваралаштва за децу, афирмисање аутора/ки и најуспешнијих остварења за децу у протеклој години, додела награда за белетристику, илустрацију и књигу из популарне науке.** ***Посебан циљ:*** обезбеђивање књига приспелих на конкурс болницама за децу.

4.1.2. **Организатор:** Министарство за бригу о породици и демографију и Пријатељи деце Србије.

4.1.3. **Облици рада:** Жирирање стручног жирија и додела награда, рад на медијској промоцији.

4.1.4. **Учесници:** Дечија читалачка публика, ствараоци/тељке за децу, представници/це ресорних министарстава и институција, наставници/це, васпитачи/це, представници/це медија...

4.1.5. **Дан и место:** Четвртак, 6. октобар, Народни музеј

4.1.6. **Алтернативни предлог реализације:** Припремне радње за доделу награде (жирирања итд...), као и сама додела Књижевне награде „Невен“ одржаће се у обиму и уз све пратеће актуелне мере које ће бити на снази, а у случају потпуне рестрикције окупљања награда неће бити додељена јавно већ ће се одржати онлине промоција награђених дела и лаурета.

Активности на локалном нивоу: Акције размене и поклањања књига у предшколским установама и школама, јавни наступи деце рецитатора и дечјих драмских група чија остварења почивају на текстовима савремене литературе за децу, подстицање читања кроз сусрете са писцима за децу у локалним дечијим библиотекама и другим образовним и институцијама културе. **Алтернативни предлог реализације:** Све предвиђене активности морају бити одржане у складу са тада актуелним мерама, уз могућност онлине реализације.

Признање за квалитет „Добра играчка“

4.2.1. **Намера: Промовисање домаће квалитетне играчке у актуалној години, подстицање произвођача и увозника да их обезбеде на тржишту; информисање јавности о критеријумима квалитета играчке (психолошки, васпитно-образовни, здравствени, естетски, техничко-технолошки).** ***Посебан циљ:*** достављање играчака приспелих на конкурс болницама за децу.

4.2.2. **Организатор:** Министарство за бригу о породици и демографију и Пријатељи деце Србије.

4.2.3. **Облици рада:** Избор и жирирање стручног жирија, додела признања.

4.2.4. **Учесници:** Произвођачи и увозници играчака, психолози, педагози, васпитачи, технолози, специјални едукатори/ке, деца, представници/це ресорних министарстава и институција и медија.

4.2.5. **Дан и место:** Четвртак, 6. октобар, Народни музеј

4.2.6. **Алтернативни предлог реализације:** Припремне радње за доделу признања (жирирања итд...), као и сама додела признања „Добра играчка“ одржаће се у обиму и уз све пратеће актуелне мере које ће бити на снази, а у случају потпуне забране окупљања признање неће бити додељено јавно већ ће се одржати онлине промоција награђених признања и произвођача.

Активности на локалном нивоу: Ревије ручно прављених играчака и игара, отворене креативне радионице за израду играчака од природних и рециклираних материјала, локалне акције размене и поклањања играчака. **Алтернативни предлог реализације:** Све предвиђене активности морају бити изведене у складу са тада актуелним мерама, укључујући могућност онлине реализације.

5. <u>ФЕСТИВАЛ ДЕЧИЈЕГ СТВАРАЛАШТВА</u>

Презентација дечијег стваралаштва, креативне радионице, изложба

5.1.1. **Намера: Фестивал дечијег стваралаштва промовише игру, стваралаштво, културу и креативност, квалитетно слободно време, изражавање способности, знања и вештина сваког детета, без обзира на узраст, и уважавајући различите могућности, а у њему учешће узима више од 300 деце предшколског и школско узраста.** ***Посебан циљ:*** Заједничко дружење деце различитих узраста са циљем представљања игровних и стваралачких активности.

5.1.2. **Организатор:** Министарство за бригу о породици и демографију, Пријатељи деце Србије и Пријатељи деце Београда.

5.1.3. **Облици рада:** Сценски приказ дечијег стваралаштва у фестивалској атмосфери, стваралачке радионице дечјих игара. Изложба ликовних радова ученика основних школа на тему слогана *Дечије недеље*.

5.1.4. **Учесници:** Деце из предшколских установа и основних школа, породице са децом, васпитачи/це и наставници/це, уметници/це и јавне личности, локалне организације Пријатеља деце,

5.1.5. **<u>Дан и место:</u>** <u>Петак, 7. октобар, Установа вождовачки центар „Шумице"</u>

5.1.6. **Алтернативни предлог реализације:** Пријатељи деце Србије и Београда расписаће конкурс за достављање видео фестивалских нумера (музичких, игровних, драмских...), а најуспешније нумере ће монтирати у јединствен видео филм **Фестивал дечијег стваралаштва,** чије ће премијерно емитовање отпочети на You tube каналу Пријатеља деце Србије, 7. октобра у 12 сати, а затим бити подељен на осталим каналима ПДС-а.

Активности на локалном нивоу: Дечји фестивали и сајмови удружења у јединицама локалне самоуправе, заједничко стваралачко дружење деце и младих различитих узраста. Локалне изложбе ученика основних школа на тему слогана Дечије недеље. **Алтернативни предлог реализације:** Онлине реализација предвиђених програма у складу са свим актуелним мерама.

6. <u>МОСТОВИ МЕЂУ ГЕНЕРАЦИЈАМА</u>

Онлајн национални догађај: „Родитељство кроз генерације"

6.1.1. **Намера:** Овај програм традиционално промовише и развија међугенерацијску солидарност и културу толеранције и сарадње, а код деце и младих подстиче поштовање животног искуства старијих. Ове године, Пријатељи деце Србије ће одржати онлајн националну дискусију **„Родитељство кроз генерације". Свака генерација родитељство и одгој детета у заједници доживљава на другачији начин, а тема**

„традиционално или модерно васпитање“ увек је испуњена разним недоумицама, питањима и бојазнима. Истовремено, неупитна је чињеница да је за успешан развој деце неопходна и важна читава заједница коју чине припадници свих генерација. Кроз дискусију ће, због тога, родитељи, старатељи, стручњаци и најшира јавност моћи да размене важне поруке и искуства, и дођу до нових. Догађај ће бити одржан у форми лајв стрима на некој од друштвених мрежа, чиме ћемо обезбедити да сви заинтересовани грађани у РС могу да га испрате. Разговор ће бити вођен у форми подкаста у коме ће учествовати еминентни стручњаци/киње у области психологије и педагогије родитељства и развоја детета, а сви пратиоци имаће прилику да у кометару поставе питања и добију одговор. **Сам снимак ће остати трајан ресурс и резултат Дечије недеље и биће постављен на расположиве онлајн платформе.**

6.1.3. **Облици рада:** онлајн национална дискусија, лајвстрим.

6.1.4. **Учесници:** Стручњаци у области раног развоја и родитељства, родитељи, старатељи, најшира јавност.

6.1.5. **Дан и место:** Субота, 08. октобар

6.1.6. **Алтернативни предлог реализације:** Програм је конципиран тако да се може користити и као алтернативни предлог реализације

7. НАЦИОНАЛНА ОН-ЛИНЕ КАМПАЊА: „Шта МИ треба да растем до неба!?“

7.1.1. **Намера:** Као подршка пуном остваривању дечијих права у Србији, пре и у току Дечије недеље Пријатељи деце Србије организоваће онлине конкурс **„Шта МИ треба да растем до неба!?“.** Циљ кампање је да прикаже шта је деци важно у одрастању. У оквиру кампање позваћемо децу свих узраста да фотографијом, видеом, цртежом, постом на друштвеним мрежама узму учешће на конкурсу. Деца и родитељи, као и ученици и наставници, деца и васпитачи имаће повод да заједно креирају садржај. Одрасли ће имати прилику да се присете дечије перспективе, свог детињства, да би боље разумели шта је оно што деца сматрају важним за њихов развој. Садржај ће постављати на друштвене мреже са хештегом **#rastemdoneba**. На овај начин сви заједно промовисаћемо значај међусобног разумевања, дијалога, повезивања и сталне бриге о остваривању права детета. Најуспешнији радови биће награђени.

7.1.2. **Организатори:** Министарство за бригу о породици и демографију, Пријатељи деце Србије.

7.1.3. **Облици рада:** Он-лине кампања **„Шта МИ треба да растем до неба!?“**

7.1.4. **Учесници:** Сви грађани Републике Србије

7.1.5. **Дан и место:** Недеља, 09. октобар, Република Србија

Алтернативни предлог реализације: Програм је конципиран тако да се може користити и као алтернативни предлог реализације.

МИНИСТАР

Радомир Дмитровић

@prijateljidece.srbije

@prijateljidecesrbije

@Prijateljidece

@prijateljidece